BIJDRAGE VAN DE PRIVÉ-OPERATOREN TOT DE VERGROENING VAN HET OV IN VLAANDEREN

Hoorzitting Commissie Mobiliteit en Openbare werken

Donderdag 11 maart 2021

WETTELIJK KADER SAMENWERKING

- Verordening (EG) nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg
  - Aanduiding van De Lijn als interne operator voor het geregeld vervoer in Vlaanderen
  - In de Verordening wordt ook gesteld dat onderaanneming kan bijdragen tot een efficiënter openbaar personenvervoer
  - Indien onderaannemers worden ingeschakeld, is de interne operator verplicht **een aanzienlijk deel** van deze diensten zelf uit te voeren.
- Interpretatieve richtsnoeren bij Verordening (EG) nr. 1370/2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg (2014/C 92/01)
  - In deze richtsnoeren van de Commissie wordt o.m. bepaald dat *het redelijk lijkt om te stellen dat de onderaanneming van meer dan een derde van de openbaarvervoersdiensten nadrukkelijk moet worden gerechtvaardigd. In de regel worden deze vervoersdiensten in waarde uitgedrukt. Hoe dan ook moet het in onderaanneming geven van opdrachten door interne exploitanten geschieden onder naleving van de desbetreffende wetgeving inzake overheidsopdrachten.*
- De interne operator kan dus 1/3 in waarde van het openbaar vervoer toevertrouwen aan onderaannemers. Dit aandeel kan zelfs verhogen als hiervoor economische redenen bestaan. Momenteel ligt deze grens in Vlaanderen op 50% van het totale aantal bus-kms.
- Wetgeving overheidsopdrachten
- Bestek en contract

KERNCIJFERS EXPLOITANTEN DE LIJN

- 81 exploitanten
- 2.698 VTE
- 1.409 voertuigen
- Op basis van het Jaarverslag 2019 De Lijn:
  - 40,09% van het totale aantal OV-kms (Bus + Tram) in KN en AN
  - 26,40% van de waarde van de diensten De Lijn

=> Aandeel van exploitanten kan groeien zowel op km-basis als op basis van de waarde van de geleverde diensten

VERGROENING – DEADLINES (1)

1) Richtlijn (EU) 2019/1161 van het Europees parlement en de raad van 20 juni 2019 tot wijziging van Richtlijn 2009/33/EG inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen

- Over te nemen in de Belgische wetgeving tegen 2/08/2021
- Van toepassing op De Lijn, TEC, MIVB en exploitanten vanaf 2/08/2021
- Targets België:
  - Periode 2/08/2021 – 31/12/2025:
    - 45% schone voertuigen van het totaal aantal bestelde voertuigen (Lidstaat bepaalt de verdeling over de betrokken spelers)
    - 50% van de 45% schone voertuigen moet ZE zijn
  - Periode 1/01/2026 – 31/12/2030:
    - 65 % schone voertuigen waarvan 50% ZE

VERGROENING – DEADLINES (2)

2)Vlaams Regeerakkoord

"We versterken ook de investeringsimpuls bij De Lijn van de afgelopen jaren. Het meerjarig investeringsprogramma rond het vernieuwen van de tramsporen en de vergroening van het rollend materieel wordt integraal uitgevoerd. Ten laatste in 2025 worden de stadskernen enkel nog emissievrij bediend. Ten laatste vóór 2035 rijden alle bussen in heel Vlaanderen emissievrij. Ook de (private) onderaannemers van De Lijn worden hier maximaal bij betrokken."

INVLOEDSFACTOREN

- Bestaande contracten te vernieuwen tussen 2023 (2025?) en 2029:
  - Volledig gebaseerd op dieselaandrijving
  - Contractuele vervanging voertuigen na 15 jaar:

    => *401 dieselbussen te vervangen in 2021-2025 (95 M EUR voor dieselbussen)*
- Uitrol Basisbereikbaarheid:
  - Eind 2021
  - Impact op de inhoud van de lopende contracten:
    - Enkel KN/AN
    - 1ste fase herstel 50/50 verhouding Regie/exploitanten

    => *Basis voor de prioritaire ZE-buslopen in 2025*

VERGROENINGSTIJDSLIJN VLOOT EXPLOITANTEN (OP BASIS VAN VOORLOPIGE DATA DE LIJN)

Totale geraamde investering in ZE-bussen en laadinfrastructuur= 1 miljard EURO (zonder aanpassing van stelplaatsen)

Jaar	Aantal ZE bussen
2025	479
2035	930
	1.409

CONCRETE STAPPEN (1)

- Lopende contracten (2023-2029) :
  - Waar en wanneer vergroening tegen 2025?
  - Contractuele en financiële aanpassingen:
    - Belangrijke upfront investeringen:
      - ZE-bussen
      - Laadinfrastructuur
      - Aanpassingen stelplaatsen
      - Opleiding personeel
    - Momenteel niet TCO-neutraal
  - Bij verlies van contract:
    - Overname voertuigen en mobiele laadinfrastructuur aan boekwaarde
    - Infrastructuuraanpassingen voor netaansluiting ?

CONCRETE STAPPEN (2)

- Nieuwe contracten:
  - Start liefst ten vroegste in 2025:
    - Na volledige uitrol basisbereikbaarheid
    - Doorlooptijd aanbestedingsprocedure en voorbereiding start nieuwe contracten: 2,5 jaar
    - Leerproces voor exploitanten in lopende contracten om een realistisch commitment aan te gaan op lange termijn in de nieuwe contracten
  - Nieuw bestek met o.m. voldoende lange contractduur en incentives om snel te vergroenen

BELANGRIJKSTE UITDAGINGEN

- Op basis van buitenlandse ervaringen:
  - Transitiekost
  - Energievoorziening en energiemanagement
  - Financiering
  - Operationele werking

- Uitdoofscenario huidige dieselvloot met een economische levensduur van 15 jaar.

SAMENWERKING MET DE LIJN

- Actief overleg met het EBS-team van De Lijn
- ZE-bussen:
  - Aankoopcentrale of raamakkoorden met constructeurs kunnen een optie zijn, maar geen verplichting
- Laadinfrastructuur:
  - Analyse van mobiele laadinfrastructuur bij de opstart
- Stelplaatsen:
  - Aangepaste energievoorzieningen vereist in elke stelplaats
- Mogelijke synergieën verder te bekijken

EXPLOITANTEN ONMISBAAR VOOR OV 2035 = ZE

- Exploitanten:
  - Investering in ZE-bussen, stelplaatsen, laadinfrastructuur en opleiding
  - Aanvaardbare kost en snelle implementatie door soepele procedures
  - Kwalitatieve en betrouwbare dienstverlening
  - Vermindering investeringsdruk bij De Lijn (cfr. deconsolidatie)
- De Lijn en Overheid:
  - Duidelijke doelstellingen en prioriteiten vanaf 2022 (basis voor investeringen)
  - Leerproces faciliteren
  - Contractueel kader met voldoende zekerheden:
    - Aangepaste vergoedings- en overnamemodaliteiten in de bestaande contracten
    - Realistische uitfasering van bestaande dieselvloot (vnl. EURO V en VI)
    - Langlopende nieuwe contracten
  - Nodige financiële middelen zowel voor De Lijn als voor de exploitanten (vergelijkbare inspanning), o.m. uit Relanceplannen Vlaams en Europees